

Dolmabahçede, vaktiyle padişah gözdelerinin veya kızlarının kaldığı bu oda, son zamanlarda memleketimizi ziyaret eden şark hükümdarlarına yatak odası etmiştir. Faysal'ın, Rıza Şah'ın kaldığı bu odada Cumhurreisliği zamanında İ. İnönü de İstanbul'da kaldığı zamanlarda yatıp kalkmıştır. (Resim: Aziz Fakihoglu)

TARİH ve HATİRALAR

Kralların Misafir Edildiği Oda

Yazan: Halûk Y. ŞEHSUVAROĞLU

DOLMABAĞÇE sarayının harem dairesinde deniz üstündeki odalardan birinde Cumhuriyet devrinde Türkiye'yi ziyaret eden bazı hükümdarlar misafir edilmişti.

Bu oda harem ikinci sofasından koridora geçince baştaki camlı kapılı odadır. Cephesi denize, bir tarafı sarayın sol tarasına mukabili de Beşiktaş nazır altı pencere ile aydınlanmaktadır. Duvarları sonradan tırse rengi yağlı boya ile boyanmıştır. Güzel bir kalem işiyle süslü olan tavanında beyaz kırstal bir avize asılıdır. Yer, odanın ölçüsünde gri zemin üzerine pembe çiçek desenli bir Hereke halısı ile kaplıdır. Giriş kapısıyla, kapı tarzında yapılmış yerli bir dolap arasında büyük çini bir soba durmaktadır.

Oda bugün yıldız sarayı mezarım dairesinden gelmiş kırmızı Hereke kumaşı kaplı, yıldız tezyinatlı lâke bir kanepelik takımıyla döşelidir.

Abdülhamid zamanındanberi harem bu aydınlık ve ferah o-

dasında kimbilir hangi kadınlar, gözdeler kalmış, bu pencere'den Boğaziçin'in mavi sabbah'larına hangi mahmur gözler da'ıp gitmiştir.

II. Abdülhamid'in tahta cü'undan sonra dünyaya gelen ilk çocuğu Naime Su'tan olmuş ve padişah bu kızını daima (uğurlu kızım) diye sevmiş, ona hususî bir alâka göstermişti. Sultanın Annesi Bidar kadın efendi, doğumdan sonraki günlerini harem bu odasında geçirmişti. Yeni hükümdar cülûs gün'lerinin neş'esi içinde bu odada kadınıni ziyaret ediyor ve ona hatır soruyordu.

Sultan Reşat zamanında sarayda misafir ka'an yaşlı su'tanlar burada yaşar'ardı. Son hükümdar VI. Mehmet Vahidettin ve halife Abdülmecid efendi zamanlarında harem bu kısmındaki odalar istirahat ve yatak odaları halinde kullanılıyordu.

Cumhuriyet devrinde, Dolmabahçe sarayının bu sade ve güzel odasında muhte'if tarihlerde Türkiye'ye ge'len şark hükümdar-

ları misafir edilmişti. Bu müna-sebet'e taçlı misafirler için, sarayın en güzel takımı olan üzeri bebekli, oymalı ceviz karyola takım buraya kurulurdu.

Afgan Kralı Amanullah Han İstanbul'da Dolmabahçe sarayında misafir edilmiş ve kendisine bu oda hazırlanmıştı. Beylerbeği sarayında imparatoriçe Ojeni için, Do'mabahçe mabeyninde imparator Fransuva Jozef için kurumuş olan karyola bu defa sarayın harem dairesinde Kral Amanullah için kurulmuştu.

Amanullah Han, Osmanlı padişah'larının muhteşem harem dairesinde misafir edilen ilk yabancı erkek oluyordu. Kendisi şüphesiz haya'en tarihî günleri yaşamış ve harem bu güzel odasında, Boğaziçine karşı mes'ut düşüncelere da'mıştır.

Harem bu ferah odasında misafir edilen ikinci şark hükümdarı Irak Kralı Faysal'dı. Birinci Dünya Harbinde bize hasmolar faysal, Türkiye Cumhuriyetinin dostu sıfatıyla Atatürk'ü ziyaret etmiş, Ankarada ve İstanbul'da

memnun günler geçirmişti.

1934 Haziranında Do'mabahçe sarayında ve harem bu odasında bir başka şark hükümdarı daha ağırlanıyordu. İran Şahı Rıza Han Pehlevi için de buraya tarihî karyo'a kurumuş, uzun boyu, ince yapılı Şah bu odada dört gece kalmıştı.

İstanbulu ziyaretlerinden ve kendisine gösterilen misafirperverlikten pek mahzuz olan Ürdün Kralı Abdül'ah da Türkiye'ye ikinci gelişinde bu odada yatmıştı.

İkinci meşrutiyette Osmanlı Meclisi Meb'usan'ının meb'us'arından olan Kral Dolmabahçe sarayının ikametine tahsisinden pek memnun oluyor, buraya güzel sesli hananeleri, meşhur bazı artistleri çağırarak hoş zamanlar geçiriyor ve akşamları harem, içinde bin bir hâıra yaşayan bu odasında rahat uykularına dalıyordu.

İsmet İnönü, Cumhurbaşkanı olduktan sonra Do'mabahçe sarayında haremdeki bu odayı kendisine yatak odası olarak seçmiş ve aynı koridor üzerindeki diğer odalar da validesine ve çocuklarına tahsis olunmuştu.

Türkiyenin ikinci cumhurbaşkanı İstanbul'a geldikçe bu odada yatıyordu. Odaya girince sol taraftaki duvara amudî olan iki ceviz karyola ve baş taraflarına da komodin'leri konulmuştu. Sağ duvarda da aynı üslûpta büyük bir kardirop duruyordu.

Harem tarihî hatıralarla dolu olan bu odasının son misafiri 1952 yılı Mayıs'ında Yunan Kraliyesi beraber ge'len saray nazırı Lavdis'dir.

Dolmabahçe sarayı, Abdülmecid tarafından 1853 yılında Karabet Balyan Kalfaya yaptırmıştır. Sarayın iç tezyinatında Fransız ve İtalyan Sanatkârları çalıştırılmış ve salonlar 15, 16. Louis üslûbunda ekserisi epok möble ile tefriş olunmuştur.

Sarayda Avrupadan toplanmış veya İstanbul'a çağrılan yabancı ressam'lar tarafından yapılmış zengin bir resim koleksiyonu da vardır.

Saray deniz cephesinden bakıldığı vakit Do'mabahçe ve Beşiktaş taraflarında mütenazır iki kanad ve ortada yüksek bir kısmı ihtiva etmektedir. Dolmabahçedeki kısım mabeyn dairesi, ortadaki muayede salonu, Beşiktaş tarafındaki Harem ve bunun altındaki de Veliht dairesi kısmıdır. Saray cadde tarafından amud olarak inen diğer bir bina da Valde dairesidir.

Do'mabahçe sarayında Abdülhamit son senelerini, Abdülâziz onbeş yıllık saltanat devrini II. Abdülhamit padişahlığının sekiz aynı, V. Mehmet Reşad Yıldız'daki k'sa ikametleri dışında bütün Saltanat devrini, VI Mehmed Vahidettin dört senelik saltanatının ilk zamanlarını geçirmiştir.

Sarayın harem dairesinde padişahlar kızları, deniz tarafındaki, yazları bahçe üstündeki odalarında yatarlardı.

Haremde hususî isim almış oda'lar, bazı kıymetli eşyanın muhafaza edildiği Taşoda, Sultan Mecidin bir kadın için yaptırdığı rivayet olunan aynalı oda, esbab odası ve kırmızı odadır.

Türkiyenin Birinci ve İkinci Cumhurbaşkanları İstanbul'a geldikçe bu dairede ikamet etmişlerdir.